

ŽELIM BITI ČAROBNAK
MIRENJA!!

VAŽNO JE OPRAŠTATI
PRIJATELJIMA!

ŽELIM RAZGOVARATI!

MALI MIRITELJI

ODGOJ ZA MIR OD NAJTRANIJE DOBI

IPA 2010 Potpora naporima organizacija
civilnog društva za prevenciju nasilja
među mladima i djecom te za njegovanje
volonterstva među mladima

Europska unija

Ovaj projekt je financiran sredstvima EU

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA UDRUGE

Ovaj projekt sufinancira Ured Vlade
Republike Hrvatske za udruge

Za sadržaj je isključivo odgovoran Centar za mirovne studije i ne može se smatrati
službenim stavom Europske unije i Ureda Vlade Republike Hrvatske za udruge.

IMPRESUM

Izdavač: Centar za mirovne studije

Za izdavača: Lovorka Bačić

Urednice: Dubravka Uroda, Lovorka Bačić

Autorice tekstova: Dubravka Uroda, Nataša Šepić Adamec, Hedi Babić Blašković

Lektura: Milana Romić

Dizajn i tisak: ACT Printlab d.o.o.

Naklada: 450 komada

Zagreb, 2014.

Europska unija

Ovaj materijal nastao je uz finacijsku podršku Europske unije, u okviru projekta „Nasilje ostavlja tragove - Zvoni za nenasilje“, koji se provodi u sklopu programa IPA 2010 Potpora naporima organizacija civilnog društva za prevenciju nasilja među mladima i djecom te za njegovanje volonterstva među mladima. Za sadržaj je isključivo odgovoran Centar za mirovne studije i ne može se smatrati službenim stavom Europske unije.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA UDRUGE

Stajališta izražena u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stajalište Ureda Vlade Republike Hrvatske za udruge.

A childlike painting on a textured, light-colored background. On the left, there are two stylized trees with large, rounded green canopies and dark brown trunks. The top of the image features three soft, blue, cloud-like shapes. At the bottom, a solid green horizontal band represents the ground. The overall style is simple and expressive, characteristic of children's art.

*I djeca i mladi moraju se vježbati u dijalogu i učiti
pobijediti zlo dobrim te postati mirotvorcima.
Taj se način života ne može improvizirati, već je za to
potreban odgoj već od mladih dana.*

Sv. Ivan Pavao II.

PLAKAT DOBRIH ODLUKA:

ŽELIM BITI ČAROBNAK MIRENJA!!

JA SE NE ŽELIM SVAĐATI! ŽELIM RAZGOVARATI
B

SVAĐA NIJE POTREBNA NEGO
MOLIM, HVALA, IZVOLI, OPRISTI

ŽELIM BITI MIRITELJ!!!!

RUGANJE NIJE LIJEPO!!

TUČNJAVA NIJE POTREBNA!
(U ŽIVOTU)

MUDRE IZREKE:
RUGANJE JE FAKAT RUŽNO!
VAŽNO JE OPRASTATI
PRIJATELJIMA!
SVAĐA IZGLEDA RUŽNO,
TUŽNO I BEZOBRAZNO
KAD SE SVAĐAM
OSJEĆAM SE
NEDOBRO!

O SJEMENCI KOJA JE POSTALA DRVO MIRA

Ako čitate ovu brošuru sigurno ste među onima kojima je dobrobit djece i rad na njihovu rastu vrlo važan u osobnom i profesionalnom životu. Moguće je da poput nas vjerujete da promjena koju možemo donijeti svojim djelovanjem ne mora biti spektakularna - dovoljno je da u nekom trenutku podijelite s nekim radost koja može imati tako puno lica. Radost koju dajemo, ali još više primamo u radu s djecom je jednostavna, spontana, prostrana. Istodobno, ona je prožeta sviješću o dvije stvarnosti koje se međusobno isprepliću: svijet budućnosti kojim će upravljati današnja djeca uvelike ovisi o sadašnjosti koju oblikujemo mi. U trenucima naše starosti, znat ćemo jesmo li dobro iskoristili priliku biti učitelji. Zato pozdravimo priliku i otvorimo joj širom svoju ljudsku i profesionalnu osobnost - pretvorimo ideju u nešto što se može vidjeti, kušati, zaživjeti u stvarnosti.

Priča o Malim miriteljima bila je jedna takva ideja koja je malo-pomalo od zamisli postala projektom. Taj je projekt u jednom trenutku obuhvaćao gotovo dvjesto djece različitog uzrasta u dvije odgojno-obrazovne ustanove udaljene svega nekoliko koraka.

Jedan od doživljaja koje bismo rado podijelile s vama je onaj koji se zbio stotinjak kilometara dalje od Kastva, mjesta događanja naše priče. Naime, jedna od trenerica u edukacijskom programu govorila je, između ostaloga, i o Malim miriteljima. Nakon predavanja se nemalo iznenadila kada joj je prišla jedna od polaznica programa i ispričala kako je sve to već čula od nećakinje. To što je netko iz druge županije znao za naš projekt bilo je zaista zanimljivo, ali još više je značila činjenica da je jedno dijete, koje živi u današnjem svijetu prepunom različitih vizualnih i drugih senzacija, imalo potrebu podijeliti iskustvo Miritelja sa svojom tetom.

A što su to Mali miritelji? Brošura koje je pred vama odgovorit će na to pitanje i objasniti kako je projekt od ideje (sjemenke) postao drvetom mira. No, nije nam cilj samo informirati vas. Ukoliko poželite neku od naših sjemenki ili grančica presaditi u svoje vrtove, vrtiće, vaze ili učionice, to će nas zaista obradovati. Uzmite reznicu, prenesite ju i odnjegujte na svoj način. Tomu stabla služe. Neka vam rast bude radostan!

3

AUTORICE

TLO

Djeca su najranjivija skupina u društvu. Tradicionalni pristup je još uvijek prisutan pa se ponegdje zadržao i stav da je fizičko nasilje spram djeteta dio odgoja. Tu su još ratne i postratne traume koje djecu ranjavaju na svim razinama, problem brojnosti djece koja ostaju izvan sustava školovanja, vršnjačko i internetsko nasilje (cyberbullying), itd.. Ovi, nažalost veoma poznati pojmovi, dio su niza kojim se nečije djetinjstvo može prelomiti i ostati kao trag za cijeli život. Iako su zaštićeni međunarodnim i drugim zakonskim aktima na razini brojnih država, samo postojanje pravne zaštite ne jamči da će u svakodnevici djece ta prava biti i ispoštovana. Upravo su zato dječji vrtići i škole, kao mjesta gdje započinje aktivni proces učenja i stjecanja životnih vještina, najvažnija prilika za upoznavanje dječjih prava te za oblikovanje dječjih stavova o svijetu koji ih okružuje.

Izuzetno važnom temom - kako prepoznati nasilje i kako reagirati kada dijete biva u njega uključeno – bavi se jako puno stručnjaka različitih profila. Brojni programi, priručnici, radionice, edukacije imaju za cilj prevenirati, podučiti, osnažiti, reagirati. No, ne prepuštajmo i sami učiniti još nešto, bez obzira bavimo li se matematikom, stranim jezicima, likovnom kulturom ili nekim drugim područjem. Svi smo pozvani i dobrodošli kao radnici na tom, nikada dovoljno obrađenom, tlu.

O ŠKOLI

6

Osnovna škola „Milan Brozović“ iz Kastva je škola koja je sretno spojila naslijeđe ugleda kastavskih učitelja koje seže od daleke 1770. godine s pedagoškim izazovima koje pred prosvjetu i prosvjetare stavlja novo doba. Uz svoj primarni cilj - kompetentno poučavanje i odgoj učenika kroz osam godina osnovnoškolskoga obrazovanja, u školi se velika pozornost posvećuje odgoju mladih ljudi za aktivno sudjelovanje u zajednici kroz različite oblike rada, osobito projekte škole koje, uz ravnateljicu, pokreće i provodi Tim za građanski odgoj, stručna služba škole, Vijeće učenika, ali i učenici te učitelji koji

nisu direktno vezani uz ovaj tim. Projekti su postavljeni vrlo široko: od čuvara zavičajne povijesti i razvoja svijesti o svom, ali i drugim kulturnim identitetima, preko poticanja pisanog, likovnog i glazbenog ostvarenja kroz objavljene slikovnice, knjige i glazbene CD-e, do aktivnog sudjelovanja u volonterskim projektima u školskoj, ali i široj zajednici.

Zbog svega toga škola je prepoznata kao škola u kojoj 46 učitelja i 4 stručna djelatnika, kroz 29 razrednih odjela posvećeno i odgovorno radi sa 674 učenika, prenoseći svoja najbolja iskustva. Ovdje riječ odgovornost nema tek deklaratoran karakter i nastoji se zajedno s riječju profesionalizam trajno ugraditi u sve dijelove složenoga organizma jedne osnovnoškolske ustanove. Ona podrazumijeva poštivanje autentične ljudske vrijednosti svakog pojedinog učenika i obitelji iz koje dolazi, stalan hod prema osobnom usavršavanju svakoga djelatnika i osjetljivost prema društvenoj zajednici čiji je škola dio na lokalnoj, regionalnoj i globalnoj razini.

Jedno od priznanja koje služi kao dokaz naše tvrdnje je „Nagrada Krunoslav Sukić“ Centra za mir, nenasilje i ljudska prava iz Osijeka, koja nam je dodijeljena 2011. godine.

O VRTIĆU

Dječji vrtić „Vladimir Nazor“ Kastav osnovan je 2006. godine. U ovom trenutku na četiri lokacije vrtića sretne dane ranoga djetinjstva provodi 217 malih polaznika. Osnovna im jedjelatnost redoviti program njege, odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi djece predškolske dobi prilagođene razvojnim potrebama djece. Visoka razina profesionalnosti djelatnika odvija se uz stalno stručno usavršavanje, a Ustanova pruža i uslugu logopeda. Specijaliziranim programima talijanskog i engleskog jezika, glazbeno-scenskim programom i čakavskom grupom se dodatno obogaćuje emocionalna, misaona, verbalna i fantazijska dimenzija poučavanja.

Roditelji su istinski partneri Vrtića i njihovi prijedlozi direktno utječu na kvalitetu rada ustanove. Prvi u Hrvatskoj formiraju Vijeće roditelja, savjetodavno tijelo ravnateljice, koje čini po jedan roditelj, predstavnik odgojno-obrazovne skupine. Tako djeca, roditelji i odgajatelji promoviraju ekološke principe življenja, iniciraju i uključuju se u postojeće eko-akcije, ali i brojne humanitarne projekte. Neki od njih se provode u suradnji s predškolskim ustanovama u široj zajednici, od kojih se rado ističe ona sa Slovenijom.

Ustanova je prepoznata i cijenjena u lokalnoj zajednici i mali su Kastavci nezaobilazni na svim lokalnim događajima i manifestacijama, a uključenjem u PRECEDE projekt - Partnerstvo za prihvaćanje i suradnju kroz predškolski odgoj i obrazovanje u Europi otvaraju put građanskom obrazovanju mladih stanovnika Europske zajednice. Tako već sada usvajaju vještine empatije, uče o ravnopravnosti spolova i prihvaćanju različitih vjeroispovijesti, nacionalnosti te rade na suzbijanju predrasuda.

Stoga su vrlo otvoreni za suradnju i stalni napredak koji njihovim polaznicima jamči poticajno i sigurno okruženje, okrenuto suvremenosti, ali i tradiciji koju njeguju svjesni njezine vrijednosti.

MALI MIRITELJI

Razmišljanje o zajedničkom projektu Osnovne škole „Milan Brozović“ i Dječjeg vrtića „Vladimir Nazor“ započelo je promatranjem načina na koji su školska djeca nižih uzrasta gledala i odnosila se prema starijima iz škole, te koliko im je puno značilo kada bi uspijevali dobiti njihovu pozornost. U razgovoru s učenicima, polaznicima izvannastavne skupine Medijacija, rodila se ideja o suradnji s vrtićem, koji se nalazi tek nekoliko stepenica niže od škole. S nacrtom ideje otišli smo do ravnateljice škole Sandre Krpan i ravnateljice vrtića, Helene Ninković-Budimlije koje su podržale ideju i odlučile sudjelovati u njezinoj provedbi.

Najprije je nastao koncept s ciljevima, nositeljima, sastavnicama i svim onim što jedan projekt treba imati, a potom se uz izvrsnu suradnju s Majom Škrinjar, psihologinjom vrtića, krenulo u detaljnu razradu: od satnice do osmišljavanja svakoga dijela projekta. Potom je za izvedbu trebalo pripremiti učenike, od kojih je većina usporedo s pripremanjem za ovaj projekt odrađivala i pripreme za različita županijska i državna natjecanja.

Uz izvrsnu suradnju s odgojiteljicom vrtića Sandrom Malič Jelovicom i njezinim kolegicama, trodnevni je projekt proveden s predškolskom skupinom *Dupini* u razdoblju od 30. do 31. ožujka te 1. travnja 2011. s devetero učenika osmih razreda i isto toliko predškolaraca.

Projekt je poslan na natječaj Foruma za slobodu odgoja i Američkog veleposlanstva *Možemo to riješiti*. Za taj je

natječaj svoje projekte poslalo 405 učenika i 48 učitelja. *Mali miritelji* bili su među finalistima.

Iduće školske godine 2011./2012., uz voditeljicu izvannastavne skupine Medijacija, Dubravku Urodu, u tim Miritelja ulaze Hedi Blašković Babić, školska pedagoginja i Nataša Šepić-Adamec, psihologinja OŠ „Milan Brozović“. Time su stvoreni preduvjeti da projekt postane nešto više od jednokratno provedene suradnje pa se isti proširuje na novu skupinu djece u vrtiću, ali i prva četiri razreda u kojima su svoje mjesto u klupama zauzeli neki od Miritelja iz prethodne generacije vrtićke djece. U toj je godini projekt, uz veliku podršku razrednih učiteljica Dragice Stanić, Nine Bjelić, Sanje Kinkela i Daliborke Rotar, te uz rad nove skupine učenika medijatora, proveden sa stotinjak djece (89 učenika, dvanaest vrtićara, deset medijatora) U toj su generaciji, zahvaljujući prije svega stručnom timu, prepoznate teme kojima bi se još trebalo baviti u sklopu radionica. Najvažnijom se činila tema osjećaja (kako prepoznati i izraziti osjećaje na socijalno prihvatljiv način), što je bilo od velike važnosti za nastavak u sljedećoj školskoj godini 2012./2013. Uz već postojeće skupine ulazi se te godine u rad s dva nova razredna odjela prvašića, učiteljicama Doris Grgas –Oštro i Danijelom Žiža-Grozdanoski te broj polaznika raste za još 49.

Iste godine projekt dobiva i potporu lokalne zajednice, a škola ulazi kao partner u IPA projekt Centra za mirovne studije NOT *Nasilje ostavlja tragove - zvoni za nenasilje!*

SJEMENKE

CILJEVI

Prvi je cilj bio (i ostao) učiniti nešto ovdje i sada. Imali smo na raspolaganju devetoro motiviranih učenika osmih razreda koji su bili uključeni u rad izvannastavne skupine Medijacija i koji su željeli prenijeti neka od svojih iskustava s medijacijom i mogućnostima transformacije sukoba mladima od sebe. Upravo je njihova želja bila za voditeljicu skupine velika motivacija.

Drugi je cilj bio početi razvijati nit odgoja i obrazovanja za ljudska prava, demokraciju i građansko društvo u najranijoj dobi i povezati dvije bliske ustanove u tom nastojanju te tako utjecati na formiranje stavova prema negativnim oblicima ponašanja i nasilju općenito. I više od toga, željelo se ponuditi obrazac mirotvornog ponašanja u svakodnevi, primjeren emocionalnim i kognitivnim sposobnostima djece.

Početni su ciljevi bili:

- objasniti i približiti pojam medijacije/mirenja kroz djeci bliske medije,
- upoznati ih s prirodom sukoba i kako se ponašati kada se on dogodi,
- potaknuti na razmišljanje, izražavanje stavova i predlaganje nenasilnih oblika međusobne
- komunikacije,

- osvijestiti važnost i poticanje svjesnog odlučivanja za dobro,
- ohrabriti na poduzimanje malih koraka koji aktivno utječu na sredinu u kojoj žive i rastu,
- isticati vrijednost pozitivnih načina reagiranja.

PRISTUP

Konkretna cilja tražio je i konkretnu situaciju. Obratili smo se psihologinji dječjeg vrtića i s njom definirali najčešće oblike negativnog ponašanja koji su prisutni među djecom. U sljedećih mjesec dana pripreme upravo su **ruganje, svađa, tučnjava i izoliranje**, kao postojeći problemi te vrtićke zajednice (na kojima su, dakako, sustavno provodili programe prevencije), postali predmetom našeg istraživanja. Nastale su tri 45-minutne radionice.

Prvoj je radionici, nazvanoj **Gdje si ti?**, cilj bio osvješćivanje uloge u sukobu i moći kojom svatko raspolaže da, ukoliko ga se pouči, pozitivno ili negativno utječe na njegov razvoj.

Kako reagirati kada se sukob dogodi bila je tema započeta na prvoj radionici, ali i uvod u drugu radionicu nazvanu **Brojalica mirilica**. Generacije i generacije djece spontano su se mirile i mire na igralištima

diljem svijeta izgovarajući stihove i držeći sa za ruke. Analizirajući tekstove takvih pjesmica mirenja zaključili smo da su oni najčešće besmisleni, čak i uvredljivi te smo ponudili novi tekst, čija je najvažnija riječ – mir.

Treća 45-minutna radionica je planirana kao povezivanje društvene i ekološke kompetencije djece: kroz priču o drveću povezati priču o sukobu, mirenju, zasaditi drvo masline koje će postati njihovo mjesto mirenja, odnosno njihovo **Drvo mira**.

To su sjemenke koje smo stavili u tlo.

MALI MIRITELJI (OSNOVNA RADIONICA)

I. RADIONICA GDJE SI TI?

TIJEK

Predstavljanje projekta i podjela u grupe. (Važno je da grupa ne bude prevelika kako bi svako dijete moglo doći do izražaja).

Prezentacija s temom Gdje si ti?. (Prikazuje negativne oblike ponašanja o kojima se želi razgovarati. Svađa, tučnjava, ruganje i izoliranje su teme odabrane kao korisne za komunikaciju vrtičke skupine u tom trenutku.) Zajedničko, frontalno komentiranje.

Pričaonica, osvješćuje poziciju koju ispitanici zauzimaju u sukobu u kojem su strane ili promatrači. Rad u grupama koji (po unaprijed pripremljenim pitanjima i crtežima) provode učenici medijatori.

Kreiranje Plakata dobrih odluka. (Zajednički rad, kreiran od odgovora, tvrdnji, odluka do kojih se dolazi u grupama.)

POTREBAN MATERIJAL

PPT prezentacija (ili plakati) koji predstavljaju konkretna negativna ponašanja (probleme) u zajednici,

veliki list (hamer ili slično) koji postaje Plakat dobrih odluka vezanih uz navedena ponašanja (etički kodeks skupine), flomasteri i olovke u boji.

PITANJA ZA PROVODITELJE

(vođeni razgovor s polaznicima radionice):

RUGANJE	SVADA	TUČNJAVA	IZOLIRANJE
<p>Jeste li ikada vidjeli da se netko nekome ruga? Kako je to izgledalo? Jesu li se tebi katkad rugali? Kako si se osjećao/la? Je li lijepo da se netko nekome ruga? Zašto? Biste li voljeli da se vama nikada nitko ne ruga? A biste li voljeli da se ni vi više nikada nikome ne rugate? Kada biste odlučili da se nećete više nikada nikome rugati, kako biste to rekli?</p>	<p>Jeste li ikada vidjeli da se netko s nekim svađa? Kako je to izgledalo? Jesi li se ti katkad svađao/la? Kako si se osjećao/la? Jeste li se pomirili s prijateljima nakon svađe? Kako? Kada biste odlučili da ćete pomiriti prijatelje koji se svađaju, kojim riječima biste to rekli?</p>	<p>Jeste li ikada vidjeli da se netko tuče? Kako je to izgledalo? Jesi li se ti katkad potukao/la? Kako si se osjećao/la? Je li lijepo da se netko tuče? Zašto? Riješe li se stvari tučnjavom? Može li se sukob riješiti drugačije? Kojim riječima biste to rekli?</p>	<p>Jeste li ikada vidjeli/ čuli da netko nekome kaže : „Nisi više moj prijatelj!“? Kako je to izgledalo? Jesi li ti to nekome rekao/la? Zašto? Je li tebi to netko rekao? Zašto? Kako si se osjećao/la? Što misliš, je li ljepše kad vas je više ili kad se druži samo vas nekoliko?</p> <p>Što misliš je li ljepše reći „Nisi moj prijatelj!“ ili nešto drugo? Što bi to drugo bilo?</p>

PRIJEDLOZI:

1. Važno je da se provodi kao grupni rad jer tako svako dijete može reći svoje mišljenje. Svaka bi grupa trebala imati dva proveditelja, jednog koji postavlja pitanja i drugoga koji zapisuje odgovore djece. Odgovor zapisivati što autentičnije jer se kasnije oni zapisuju na Plakat dobrih odluka koji predstavlja mali etički kodeks skupine. Što više djece da svoje mišljenje i prepozna ga na plakatu, to će im Plakat dobrih odluka biti bliži i radije će ga se pridržavati.
2. Pitanja postavljati jedno za drugim, dati vremena djeci da odgovore. Pohvaliti ih za mišljenje ma kakvo ono bilo. Ne korigirati ga, jer pitanja i odluke sami po sebi vode prema **shvaćanju** koliko je neki oblik ponašanja nepoželjan.
3. Aktivno uključivanje sudionika radionica na rješavanju problema može se primijeniti na bilo koju situaciju u vrtićkoj grupi ili razrednom odjelu. Plakat dobrih odluka može poslužiti kao način osvješćivanja samo jednoga problema.
4. Svečano potpisivanje Plakata dobrih odluka može podići važnost tog grupnog/razrednog rada i odluka kojima se tako daje snaga jednog zajednički i demokratski donesenog dokumenta. Primjenjiv je i u provođenju Građanskog odgoja kod donošenja razrednih pravila na početku školske godine.

Plakat dobrih odluka (2011.)

Svečano potpisivanje Plakata dobrih odluka u školi

2. RADIONICA BROJALICA MIRILICA

TIJEK

Podsjećanje na prethodnu radionicu: zajednička analiza Plakata dobrih odluka.

Postavljanje pitanja „Kako se mirimo nakon sukoba?“. Podjela u grupe, učenje Brojalice mirilice.

Izvođenje u parovima, grupno izvođenje uz šuškalice i udaraljke.

Izrada zajedničkog plakata s brojalicom.

POTREBAN MATERIJAL

Listići s ispisanim tekstom Brojalice mirilice, papir većeg formata za izradu plakata s tekstom brojalice, flomasteri i olovke u boji.

UPUTE ZA PROVODITELJE

Naučiti napamet tekst brojalice kako bi ga mogli predstaviti i naučiti sa svojom skupinom (istom s kojom su radili na prethodnoj radionici).

PRIJEDLOZI:

1. Razgovarati o brojalicama kojima se djeca mire te pitati djecu što one znače. Najčešće su one tek rimom povezane riječi koje nemaju neko značenje. Predložiti da grupa/razred načini svoju Brojalicu mirilicu.
2. Ukoliko se odlučite na stvaranje vlastite Brojalice mirilice, možete se poslužiti ključnim riječima s Plakata dobrih odluka koji ste već napravili.
3. Izradu ili izvođenje Brojalice mirilice možete provesti i na satu Glazbenog odgoja uključujući neke glazbene instrumente poput šuškalica, činela, drvenih štapića, zvečki.
4. Tekst naših brojalica vezan je uz Drvo mira. U vrtićima je to pravo, živo drvo pa je tekst tako i zamišljen. U školama svaki razred izrađuje svoje Drvo mira pa je drugi tekst prilagođen njima, tako da ga mogu misaono i značenjski povezati. Prije nego djeca nauče tekst brojalice, svakako provjeriti razumiju li sve riječi i njihovo značenje.
5. Brojalice su zamišljene kao ritmično-motorički živa interakcija između dvoje djece koja je izgovaraju prateći riječi pokretima tijela.

PRIMJERICE:

<i>(pokazuju jedno na drugoga):</i>	<i>TEBI MIR</i>
<i>(pokazuju na sebe):</i>	<i>MENI MIR</i>
<i>(pokazuju vani, gdje se nalazi zamišljena šuma):</i>	<i>ŠUMI ŽIR</i>
<i>(pokazuju dolje, gdje se nalazi zamišljeni miš):</i>	<i>MIŠU SIR</i>
<i>(pružaju ruku jedno drugomerukuju se):</i>	<i>RUKA TEBI, RUKA MENI</i>
<i>(široki kružni pokret rukama):</i>	<i>MASLINA SE SAD ZELENi</i>
<i>(oponašaju zalijevanje biljke):</i>	<i>MASLINA JE ZALIVENA</i>
<i>(šire ruke):</i>	<i>SVADA JE ZABORAVLJENA!</i>

BROJALICA MIRILICA 1.

(VRTIĆ)

Tebi mir,
meni mir.
Šumi žir,
mišu sir.

Ruka tebi, ruka meni,
maslina se sad zeleni.
Maslina je zalivena,
svada je zaboravljena!

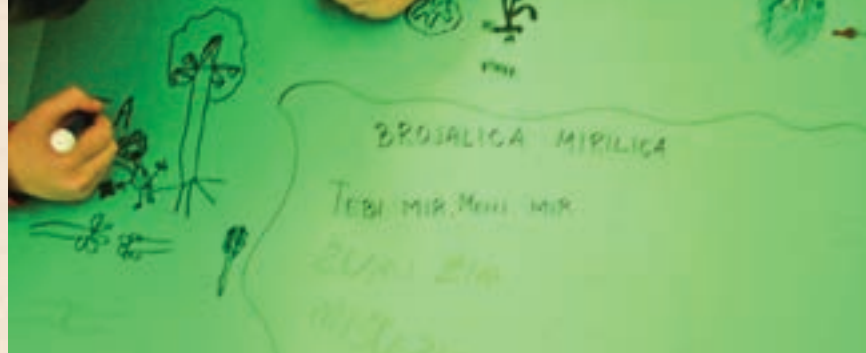
BROJALICA MIRILICA 2.

(ŠKOLA)

Tebi mir,
meni mir.
Šumi žir,
mišu sir.

Tebi ruka, meni ruka,
prijateljstvu tu je luka.
Drvo mira sad se smije,
a ljut više nitko nije!

3. RADIONICA DRVO MIRA

Brojalica mirilica

TIJEK

Ekološka dimenzija: priča o drveću, koliko dugo živi, što se s njim treba činiti da bi napredovalo. Simbolika masline. Povezivanje s mirom, prijateljstvom.

Najava sadnje drveta masline koje će postati Drvo mira u vrtićkom/školskom dvorištu.

Zajednički rad na sadnji masline i njezino svečano zalijevanje uz izgovaranje *Brojalice mirilice* nakon što Drvo mira bude zasađeno.

POTREBAN MATERIJAL

1. Za sadnju Drveta mira:
  - stablo masline ili neko drugo drvo prikladno sadnji i rastu u određenom podneblju,
  - lopatice, zemlja, motičice, grablje, zaljevače s vodom, ovisno o godišnjem dobu i vremenskim uvjetima.
2. Za izradu drveta :
  - različiti materijali - papir, karton, žica, stiropor, drvo, škarice, ljepilo...

17

UPUTE ZA PROVODITELJE

Unaprijed pronaći odgovarajuće mjesto u dvorištu vrtića/škole i pripremiti tlo za sadnju.

PRIJEDLOZI:

1. Zasadite drvo mira koje će rasti u vremenskim uvjetima vašeg podneblja. Važno je dobiti mjesto na koje djeca mogu samostalno otići i pomiriti se, odnosno primjenjivati obrazac nenasilnog rješavanja sukoba.
2. Oko tog stabla možete urediti cijeli mali vrt mirnja sadeći cvijeće, postavljajući klupice.
3. Možete ga uključiti u praćenje nekih važnijih događaja kroz godinu (Dan mira, Međunarodni dan tolerancije...).
4. I Drvo mira u školi može postati mjesto na kome će se djeca moći jedno drugome obratiti kroz ponavljanje obrasca (mirilica), ali i zblžavanjem njihovih imena može se naglasiti da je sukob riješen.
5. Drvo mira u školi može pratiti sva godišnja doba te može postati vrlo živ način na koji razred osvježuje vrijednost zajedništva i nenasilne međusobne komunikacije.

Slika 9. Drvo mira u školi

MALI MIRITELJI GOVORE O OSJEĆAJIMA

Nema dobrih ili loših, pravih ili pogrešnih osjećaja, zato ne raspravljajte s djecom onda kada vam govore šta osjećaju. Ne isključujte njihove osjećaje i ne odbacujte ih kao nebitne.

Bonnie Miller

Nakon dvije godine provođenja projekta u vrtićima i školi, uz podršku učiteljica došli smo do važnoga zaključka: djeca ne znaju izraziti svoje osjećaje i trebamo ih podučiti kako to učiniti. Stoga smo se u trećoj godini provedbe projekta odlučili organizirati radionice o osjećajima, u koje smo uključili i polaznu radionicu Miritelja. Uključujući dva nova razreda prvašića u tom se trenutku došlo do brojke od oko 150 učenika koji su prošli ili prolazili kroz projekt, što je skoro jedna četvrtina učenika škole. Vjerujemo da smo time postigli podizanje razine svijesti o važnosti nenasilnog rješavanja sukoba te osnažili učenike nižih razreda stvarajući u njima temelj osobnoga izbora za dobro, što je jedan od najvažnijih ciljeva projekta.

Kao podloga radionica o osjećajima kombinacija je postojećih i poznatih pedagoških radionica, a poneki smo pristup promijenili stvarajući sami priče pogodne za raspravu i razmišljanje. Ove je radionice prošlo 49 učenika u dva razredna odjela.

Nazivi radionica: *Osjećaji – prepoznavanje i imenovanje osjećaja, Sreća/radost, Tuga/žalost/povrijeđenost, Strah, Ljutnja, Suosjećanje/empatija, Sukob/svađa.*

Predstaviti ćemo vam tri radionice: **Prepoznavanje i imenovanje osjećaja, Strah, Ljutnja.**

I. OSJEĆAJI- PREPOZNAVANJE I IMENOVANJE OSJEĆAJA

CILJ:

Poznavanje i prepoznavanje vlastitih, ali i tuđih osjećaja.

Naglasiti važnost izraza lica, tona i boje glasa i položaja tijela u prepoznavanju osjećaja kod sebe i drugih.

TIJEK

UVOD:

- djeca stoje u krugu i dobacuju si lopticu, ostali izvikuju ime djeteta koje je dohvatilo lopticu. (5min.)
- dogovoriti pravila ponašanja u radionici (postaviti Plakat dobrih odluka).
- djeca sjede u krugu na podu (jastuci).

GLAVNI DIO:

AKTIVNOST: *Pogodi osjećaj – učenici uz pomoć PP prezentacije (ili plakata) pogađaju osjećaje djece na fotografijama na način da izrazom lica i položajem tijela imitiraju pokazani osjećaj.*

RAZGOVOR:

„Što vam je pomoglo da pogodite kako se djevojčica osjeća?“ (izraz lica). Naglasiti kako nam izraz lica osobe govori kako se osoba osjeća, no uz pomoć sljedeće igre otkrit ćemo što je još važno.

AKTIVNOST: *4 učenika dobivaju upute izvan učionice da izgovore rečenicu „Zaboravio/la sam torbu.“ Tužnim, ljutim, sretnim i uplašenim tonom glasa. Nakon toga izgovaraju rečenicu pred ostalim učenicima koji moraju pogoditi o kojem se osjećaju radi.*

RAZGOVOR:

„Što vam je pomoglo da pogodite kako se osoba osjeća?“ Na temelju glasa osobe koja govori možemo također prepoznati kako se osoba osjeća, ali još nešto nam je važno da bi smo znali kako se druga osoba osjeća. Hajdemo vidjeti što je to. (Položaj tijela.)

AKTIVNOST: *Smiješno hodanje – učenici hodaju prostorijom (neverbalno, bez glasova i razgovora) tužno, ljutito, sretno i prestrašeno.*

ZAVRŠNI DIO: Učenici čuče u krugu, jedan po jedan ustaju skokom i kažu kako se osjećaju

(voditelj demonstrira).

POTREBNI MATERIJAL:

loptica
kartice s imenima učenika
jastuci za sjedenje
PP prezentacija
Laptop i projektor
Rečenice za vježbu

SAŽETAK : Cilj je poznavanje i prepoznavanje vlastitih, ali i tuđih osjećaja; naglasiti važnost izraza lica, tona i boje glasa i položaja tijela u prepoznavanju osjećaja kod sebe i drugih. Na početku zajedničkog rada definirali smo pravila ponašanja koja smo postavili u učionicu u obliku postera. U uvodnom dijelu djeca stoje u krugu i dobacuju si lopticu, ostali izvikuju ime djeteta koje je dohvatilo lopticu. Kasnije djeca sjede u krugu na podu na jastucima.

U radu je korištena *Power Point* prezentacija uz pomoć koje učenici pogađaju osjećaje djece na fotografijama na način da izrazom lica i položajem tijela imitiraju pokazani osjećaj. Uz pomoć pitanja učenike se navodilo na što treba obratiti pozornost kada procijenjujemo osjećaje drugih.

Nakon toga su učenici sudjelovali u još jednoj aktivnosti kojom se željelo skrenuti pozornost na ton glasa kao jedan od pokazatelja osjećaja drugih. Četvero učenika je dobilo upute izvan učionice da izgovore

rečenicu „Zaboravio/la sam torbu“, tužnim, ljutim, sretnim i uplašenim tonom glasa. Nakon toga izgovaraju rečenicu pred ostalim učenicima koji moraju pogoditi o kojem se osjećaju radi. Sljedećom aktivnošću nastojalo se ukazati na položaj tijela kao indikator osjećaja drugih. Aktivnost *Smiješno hodanje*—učenici hodaju prostorijom (neverbalno, bez glasova i razgovora) tužno, ljutito, sretno i prestrašeno. U završnom dijelu učenici čuče u krugu, u skoku ustaju i kažu kako se osjećaju. Voditelj im demonstrira.

2. STRAH

CILJ:

- prepoznati i imenovati osjećaj straha,
- osvijestiti da i drugi ljudi imaju strahove.

UVOD:

- djeca sjede u krugu na podu (jastuci),
- voditelj čita djeci priču na temu straha. (Pas koji ulazi u kuću punu ogleдалa i svugdje vidi opasnost.)

GLAVNI DIO:

Razgovor o priči.

Možete li se sjetiti još koje priče ili bajke u kojoj su se likovi osjećali isto kao glavni lik u priči?

AKTIVNOST: Učenici u krugu jedan po jedan dovršavaju rečenicu „Bojim se kada...“ ili „Strah me kada...“, zatim voditelj naglašava da je strah normalan osjećaj kojeg svi imaju (čuli su svoje prijatelje iz razreda da imaju različite strahove).

„Što osjećate u svom tijelu kada se bojite?“ (kucanje srca, ubrzano disanje, znojenje, oči...).

AKTIVNOST: Podijeli svoje strahove – toranj od Jenga kocki stavimo u sredinu kruga. Svaki učenik izvlači kocku i stavlja je na vrh i kaže čega se bojao/la kada je bio mali/la i kako se riješio straha i što mu je pomoglo. (Ne smijemo srušiti toranj jer ćemo tako pobijediti svoj strah).

ZAVRŠNI DIO:

AKTIVNOST: Prenosjenje smijeha (objašnjenje, Nataša) ili mijesimo pizzu na leđima drugog učenika. Pitati učenike kako se osjećaju.

POTREBNI MATERIJAL:

kartice s imenima učenika
jastuci za sjedenje
priča
jenga kocke

SAŽETAK: Prepoznati i imenovati osjećaj straha; osvijestiti da i drugi ljudi imaju strahove. U uvodnom dijelu djeca sjede u krugu na podu (jastuci) dok voditelj čita priču na temu straha. Slijedi razgovor o priči. Učenici u krugu jedan po jedan dovršavaju rečenicu „Bojim se kada...“ ili „Strah me kada...“, zatim voditelj naglašava da je strah normalan osjećaj kojeg svi imaju (čuli su svoje prijatelje iz razreda da imaju različite strahove). Slijedi razgovor o doživljajima u tijelu kada doživljavamo strah. Nakon toga učenici sudjeluju u aktivnosti: „Podijeli svoje strahove“ – toranj od Jenga kocki stavimo u sredinu kruga. Svaki učenik izvlači kocku i stavlja je na vrh i kaže čega se bojao/la kada je bio mali/la i kako se riješio straha i što mu je pomoglo.

U završnom dijelu radionice provodila se igra opuštanja.

3. LJUTNJA

CILJ:

Prepoznati i imenovati osjećaj ljutnje.

Prepoznati ljutnju kod sebe i drugih. Podučiti učenike kako se nositi s ljutnjom.

UVOD:

- djeca sjede u krugu na podu (jastuci),
- voditelj čita djeci priču na temu ljutnje.

GLAVNI DIO:

Razgovor o priči.

„Možete li se sjetiti još koje priče ili bajke u kojoj su se likovi osjećali isto kao glavni lik u priči?“

AKTIVNOST: Učenici u krugu jedan po jedan dovršavaju rečenicu „Ljut/a sam kada...“, zatim voditelj naglašava da je ljutnja osjećaj kojeg svi imaju (čuli su svoje prijatelje iz razreda).

Kako izgledamo kada smo ljuti? Kako se krećemo kada smo ljuti? Kakav nam je glas? (Kako govorimo). Što radimo kada smo ljuti?

Je li ljutnja normalan osjećaj? (Da, ali je važno što činimo s našom ljutnjom, kako je izbaciti iz sebe, a da nekog ne povrijedimo ili nešto oštetimo.)

AKTIVNOST: Silueta tijela – učenici sjede u krugu, pripremamo ih na način da im kažemo da zatvore oči i sžete se neke situacije kada su stvarno bili ljuti. Pričekati malo i nakon toga im reći da poslušaju svoje tijelo i odrede u kojem dijelu tijela osjećaju ljutnju i koje je boje njihova ljutnja. Nakon toga im se podijeli list sa siluetom tijela na kojem će označiti dijelove tijela u kojima osjećaju ljutnju, i to onom bojom koju odrede. Nakon rada djeca prema želji pokazuju svoje crteže.

RAZGOVOR S DJECOM O NAČINIMA RJEŠAVANJA LJUTNJE.

Trčati, skakati, šarati, kidati stare novine, napisati pismo i poderati ga, šutirati loptu, brojati do 10 i duboko disati – pokazati im.

ZAVRŠNI DIO:

AKTIVNOST:

- vježba opuštanja,
- mišićna relaksacija,
- izražavanje trenutnog stanja (kako se osjećaju).

POTREBNI MATERIJAL:

- kartice s imenima učenika
- jastuci za sjedenje
- priča
- siluete tijela za svakog učenika
- bojice za učenike

SAŽETAK: Cilj je prepoznati i imenovati osjećaj ljutnje; prepoznati osjećaj ljutnje kod sebe i drugih; podučiti učenike kako se nositi s ljutnjom. U uvodnom dijelu djeca sjede u krugu na podu (jastuci) dok voditelj čita priču na temu ljutnje. Slijedi razgovor o priči. Učenici u krugu jedan po jedan dovršavaju rečenicu „Ljut/a sam kada...“, zatim voditelj

naglašava da je ljutnja osjećaj kojeg svi imaju (čuli su svoje prijatelje iz razreda). Nakon toga započinje aktivnost *Siluetna tijela*. Učenici sjede u krugu, pripremamo ih na način da im kažemo da zatvore oči i sjete se neke situacije kada su stvarno bili ljuti. Pričekati malo i nakon toga im reći da poslušaju svoje tijelo i odrede u kojem dijelu tijela osjećaju ljutnju i koje je boje njihova ljutnja. Nakon toga im podijelimo list sa siluetom tijela na kojem će označiti dijelove tijela u kojima osjećaju ljutnju, i to onom bojom koju odrede. Nakon rada djeca prema želji pokazuju svoje crteže. Slijedi razgovor s djecom o prepoznavanju osjećaja ljutnje, kako se nositi s njim i kako ga pokazati na socijalno prihvatljiv način. U završnom dijelu provodi se vježba opuštanja.

DODATAK:

Priča o crvenom semaforu (Ljutnja)

PRIČA O CRVENOM SEMAFORU

Sigurno se pitate kakav je to crveni semafor, zar ne? Svi dobro znamo da semafor ima tri boje! (Koje su to boje?)

Priča počinje još u vrijeme kada je semafor, koji se zvao Žarko, bio još sasvim mali. Imao je puno braće i sestara, i dok su oni bez problema mijenjali svoje boje u žutu (narančastu), zelenu i crvenu, Žarko u tome nije uspijevao. Zašto? Jer je bio semafor koji se stalno zbog nečega ljutio. A kada bi se naljutio, mogao je upaliti samo crveno svjetlo. Crveno i nijedno drugo! A ljutio se zbog svačega! Na primjer, kada bi padala kiša. Ili, a to mu je bilo najgore, kada bi ga njegova braća i sestre zadirkivali i nazivali imenom koje je stvarno mrzio - Crvenko.

„Nisam Crvenko, nisam!!!“ vikao bi, a pri tome se zario od crvenog svjetla, uzalud nastojeći upaliti zelenu ili barem žuto.

Njegov su roditelji, naravno, bili jako zabrinuti. Jer jednoga dana, kad poraste, mali bi Žarko trebao zauzeti svoje mjesto na nekom pješačkom prijelazu ili na nekom križanju, a kako će to učiniti ako se stalno ljuti i pokazuje samo crveno svjetlo? I Žarko je to znao, ali si nije mogao pomoći - i dalje se za svaku sitnicu ljutio i najčešće pokazivao samo crveno, crveno, crveno.

(Osjećate li se i sami nekada kao Žarko? Zacrvene li vam se obrazi i osjetite vrućinu kada ste ljuti?)

Jednoga dana došao je trenutak u kojem je trebao s tatom otići na svoj prvi zadatak. Išli su na jedan pješački prijelaz blizu škole. Tata mu je objasnio da je jako

važno da djeca na vrijeme stignu u školu i da o njemu ovisi hoće li biti sigurni na pješačkom prijelazu. Žarko je odlučio da ga ništa, baš ništa neće spriječiti da odradi svoj posao kako treba. Ustao je jako rano i dok su svi semafori spavali, uspješno upalio prvo zeleno... pa žuto ... pa crveno svjetlo! Bio je jako zadovoljan.

Tata i Žarko su zauzeli svoje mjesto pred školom i čekali prve đake. Čim je ugledao prvašiče kako s torbama na leđima dolaze, Žarko je ponosno upalio zeleno svjetlo. Djeca su mu se smiješila, prolazila, a on je uživao i sve ih puštao da prođu. Zelenio se i zelenio, zadovoljan i sretan. Ali....kolona auta koji su također morali stići na svoja odredišta je postajala sve duža i duža. „Žarko“, upozorio ga je tata, „moraš upaliti i crveno za pješake, djeca moraju malo pričekati da auti prođu!“ A vozači su bili sve nestrpljiviji. Trubili su i trubili pa su mu čak dobacivali: “Pokvareni semafor! Kasnimo! Užas!“.

Naravno da nije puno trebalo da se Žarko naljuti, da se zacrveni, i kad se jednom zacrvenio...nije bilo kraja! Djeca su čekala, čekala, zazvonilo je i školsko zvono, ali neki od njih nisu stigli na prvi sat, jer je na semaforu stalno bilo crveno svjetlo... Na kraju je tata morao zauzeti mjesto semafora, a njega je poslao kući, zbog čega je Žarko bio jako tužan.

(Razmislite, dogodi li se koji puta i vama da zato jer ste ljuti učinite nešto zbog čega vam kasnije bude žao? Rasprava....)

Zanima li vas što je bilo sa Žarkom? Žarko je poslao svog prvog neuspjeha pretrpio dugački napad crvenila. Svi su ga zezali i zvali Crvenko. Mislio je da će eksplodirati. Sakrio se od svih u skladište starih semafora i tamo je naišao na djeda semafora. „Zašto si tužan?“ pitao ga je. „Pusti me!“ ljutito je rekao na Žarko. „Oho, ho, mladiću, podsjećaš me na mene!“, uzviknuo je veselo stari semafor. „I ja sam se nekada davno stalno ljutio!“ „Zaista?“ šapnu mali semafor, koji od nade čak zasvijetli narančasto. „Ma naravno! Ne brini se! Ako želiš, mogu te naučiti kako ćeš se ponašati kad se naljutiš, jer znaš - ljutnja je prirodan osjećaj!“. „Da! Želim, naravno!“ uzviknuo je. Mudri mu je semafor rekao: „Kada osjетиš da ćeš se naljuti, najprije stani. Evo ovako!“ (Pokazati djeci). „A onda – udahni!“ (*Djeca trebaju udahnuti*). „Pa to je lako!“, reče mali Žarko. „Ehe, mladiću, to nije sve! Sada pooo-lako izbroj do deset. (*Djeca broje*) Je li bolje?“. „Bolje, je, bolje!!!“ veselo je uzviknuo mali semafor svijetleći, konačno, najljepšom zelenom bojom. (*Pitati djecu - je li teško kada smo ljuti zastati i brojati do deset. Zašto? Može li se to naučiti? Zamislimo da smo mali semafori. Koliko je korisno ako se na vrijeme zaustavimo i umjesto crvenog upalimo zeleno svjetlo?*)

Mali je semafor naučio zastati i polako brojati do deset kad god je bio ljut. Brojao je čak i kad je porastao i ponosno stao na najveće križanje u gradu. Nećemo lagati i reći da se više nikada nije ljutio, ali sada je imao recept za ljutnju. Jeste li ga i vi upamtili?

NOVE SADNICE I PLODOVI

Pred sezonu monsuna jedan je starac kopao rupe u svom vrtu.

“Što radiš?” pitao ga je susjed.

“Sadim mango”, odgovorio je starac.

“Zar misliš da ćeš stići probati plodove?”

“Ne, tako dugo neću poživjeti, ali drugi hoće. Palo mi je na pamet da sam čitavog života jeo mango koji su drugi sadili. Ovo je moj način da im se zahvalim.”

(s interneta)

EVALUACIJA I OBJAVA REZULTATA

ČLANAK ODGOJITELJICE SKUPINE DUPINI ZA WEB STRANICU VRTIĆA (ULOMCI)

Mi smo mali miritelji!!

Skupina: Dupini

...Plakat dobrih odluka smo popunili i postavili na vidljivo mjesto u sobi kako bi nas, kada zatreba, podsjetio na donesene odluke. Na plakat smo zapisali slijedeće odluke i pozitivne poruke:

- Želim biti čarobnjak mirenja!
- Ja se ne želim svađati, želim razgovarati.
- Svađa nije potrebna, nego: molim, hvala, izvoli, oprost.
- Želim biti miritelj!
- Tučnjava nije potrebna u životu!

.... Uz pozitivne poruke i odluke, na plakatu se nalazi i nekoliko mudrih izreka:

- Ruganje je ružno!
- Važno je opraštati prijateljima.
- Svađa izgleda ružno, tužno i bezobrazno.
- Kad se svađamo osjećamo se «nedobro»!

....Svakog se dana mogu vidjeti čarobnjaci mirenja na djelu. Vrčićem odzvanjaju riječi: “Ja ću im pomoći da se pomire...”, “Trebaju sad izgovoriti *Brojalicu mirilicu...*”, “Trebaju ići kod masline...”.

U projektu je sudjelovalo tek desetak djece iz skupine *Dupini*, no oni su sve što su čuli i naučili prenijeli svima, tako da je miritelja u vrtiću svakim danom sve više. Drvo masline negujemo, zalijevamo, a ono se promatrajući nas sretno zeleni.

Odgoviteljica Sandra Malič Jelovica

EVALUACIJA - UČENICI, MEDIJATORI I PROJEKTU MALI MIRITELJI

„Meni je bilo super biti opet u vrtiću! Mogu ja ić' u vrtić umjesto u školu?“

„Ova su djeca užasno pametna! Mi nismo bili tako pametni!“

„Meni je bilo odlično u sve tri radionice. Nije mi bilo naporno!“

„Ja bih opet druge godine. Uh...ali mi ćemo ići u srednju! Možemo li svejedno doći?“

EVALUACIJA - UČITELJICE

Prijedlozi i razmišljanja učiteljica potaknutih pojedinim radionicama:

„Radionica me potakla da češće i više pažnje posvetimo dječjim osjećajima, iako puno puta nemamo vremena za to, te da ih potaknemo da samostalno kažu zašto se tako osjećaju.“

„Neke riječi u priči razjasniti učenicima.“

„Kada su djeca spomenula da su ponekad tužna kod kuće – možda je trebalo istražiti u kojim se to situacijama događa.“

„Odlična radionica, velika aktivnost učenika!“

„Radionica mi se svidjela, razgovor o ljutnji iskoristit ću na satovima razredne zajednice.“

„Radionica me potakla da pokušam u radu s djecom više poraditi na empatiji u svakodnevnom, školskom životu tj. mogućnosti da glasno iznose svoje stavove i mišljenja kada se nešto dogodi.“

„Odmah naslikati jedno veliko drvo na jednom unutarnjem zidu škole, uključiti svu djecu škole pa po potrebi rješavati probleme na licu mjesta.“

HVALA NA TRUDU!

EVALUACIJA - MEDIJI

TRODNEVNI PROJEKT MALI MIRITELJI

POČINJE DANAS U KASTAVSKOM DJEČJEM VRTIĆU

Poticaj dobru od malih nogu

PROJEKT KASTAVSKE ŠKOLE I VRTIĆA

MALI MIRITELJI UČE SE NENASILJU

KASTAV Kastavska škola i vrtić i druge godine zaredom nastavljaju zajednički provoditi projekt »Mali miritelji«, koji djecu od najranijeg uzrasta upoznaje s pojmom medijacije, odnosno mirenja,

te ih potiče da se svjesno odlučuju za dobro. Nakon što su prošle godine u projektu sudjelovali polaznici predškolskih odgojnih skupina u glavnom objektu Dječjeg vrtića »Vladimir Nazor« Kastav, trodnevna radionica »Malih miritelja« jučer je krenula u područnom objektu »Mavrica«.

NOVI LIST 3.5.2012.

RIJEKA-IN E-NOVINE 1.5.2011.

Suradnja Osnovne škole 'Milan Brozović' i Dječjeg vrtića 'Vladimir Nazor' u Kastvu

Osnovna škola "Milan Brozović" i vrtić "Vladimir Nazor" surađivali su u Projektu "Mali miritelji". Projekt je počeo 30. ožujka i trajao do 1. travnja, a pokazao se kao dobar početak suradnje između Vrtića i Škole što ih dijeli samo par stepenica.

Više na: <http://www.rijeka-in.hr/hr/node/164>

Autor: Nadija Livak

MALI MIRITELJI PONOVO U AKCIJI @ KASTAV

01/05/2012.

Kastav – Mali miritelji naziv je projekta u organizaciji kastavske osnovne škole i dječjeg vrtića, s ciljem upoznavanja djece s pojmom mirenja, a koji će se održati kao trodnevna radionica u područnom objektu "Mavrica" Dječjeg vrtića "Vladimir Nazor".

U projekt su uključeni učenici kastavske škole iz izvannastavne grupe "Medijacija", a sve u svrhu snižavanja tolerancije djece na nasilje te poticanje razumijevanju i prihvaćanju obrazaca nenasilnog rješavanja problema. Naglasak će biti na četiri najčešća oblika negativnog ponašanja kod djece – svađi, ruganju, tučnjavi i odbacivanju, a vrhunac čitave priče bit će zajednička sadnja drva mirenja, odnosno masline.

[Ivan Mellor / Liburnija.net](http://www.liburnija.net)

29

NOVI PLANOVI: ŠKOLSKI KURIKULUM 2014./2015.

U školskoj godini 2014./2015. nastavljamo projekt *Mali miritelji* kroz Vijeće učenika. Cilj nam je da ideje projekta - nenasilno rješavanje sukoba, poticaj osobnog odlučivanja za dobro, razvoj komunikacijskih vještina i aktivno sudjelovanje u zajednici

zažive na razini cijele škole. Putem radionica koje će provoditi s Vijećem učenika, predstavnike razreda će se podučiti u njihovu provođenju kako bi i sami mogli neke od njih (koje smatraju potrebnim i prikladnim u konkretnoj situaciji) provesti među svojim prijateljima u razrednim odjelima.

30

NAZIV PROJEKTA	MALI MIRITELJI
CILJEVI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> • u suradnji s učiteljicama i odgojiteljicama objediniti i usustaviti rezultate radionice Mali miritelji (započete prethodnih godina u suradnji s vrtićem „Vladimir Nazor“ i provedenih u školi), • pripremiti brošuru Mali miritelji za tisak, • organizirati promociju brošure koja će biti, između ostaloga, financirana sredstvima IPA Projekta Nasilje ostavlja tragove - zvoni za nenasilje u suradnji s Centrom za mirovne studije, • zajedno s Vijećem učenika organizirati i provesti osam radionica na temu poboljšanja komunikacijskih vještina, medijacije i vršnjačke pomoći kod rješavanja sukoba.
NAMJENA PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> • stjecanje i primjena znanja i vještina te izgradnja pozitivnih građanskih stavova, • promovirati pojmove slobode, jednakosti, pravičnosti, tolerancije, • osvijestiti važnost poticanja što ranijeg osobnog odlučivanja i odgoja za mir, • osvijestiti važnost uloge pojedinca u zajednici (razredu, ulici, sutra gradu, državi), • odgajati svjesne i odgovorne građane grada Kastva, domovine i svijeta.

NOSITELJI PROJEKTA	<ul style="list-style-type: none"> • Voditeljice projekta: Dubravka Uroda, prof., Hedi Blašković Babić, prof. pedagogije, Nataša Šepić-Adamec, prof. psihologije, Nana Gulić, socijalni pedagog. • članovi Vijeća učenika OŠ „Milan Brozović“ Kastav.
NAČIN REALIZACIJE PROJEKTA	<p>Educiranje i provođenje radionica na Vijeću učenika i satovima razrednih zajednica.</p> <p>Obrada dosadašnjih podataka, evaluacije, iskustva učitelja i djece na provođenju projekta.</p> <p>Priprema za tisak brošure Mali miritelji i prezentacija.</p>
VRIJEME I MJESTO PROVOĐENJA PROJEKTA	<p>Od listopada 2014. do lipnja 2015.</p>
NAČIN VREDNOVANJA I NAČIN KORIŠTENJA REZULTATA VREDNOVANJA	<p>Ankete.</p> <p>Izrada brošure s rezultatima provedenog projekta.</p> <p>Mediji.</p>
DETALJAN TROŠKOVNIK AKTIVNOSTI, PROGRAMA I/ILI PROJEKTA	<p>Obrada postojećih podataka: 15 radnih sati</p> <p>Tehnička priprema brošure: 15 sati</p> <p>Grafička priprema brošure: u dogovoru s tiskarskom kućom</p> <p>Tisak (1000 komada): prema ponudi tiskarske kuće</p> <p>*Troškovnik u sadašnjoj fazi nije moguće detaljno predvidjeti te je izražen kroz mjerljive parametre ondje gdje je to bilo moguće.</p> <p>Sredstva za tiskanje u iznosu od 1000,00 EUR brutto dodijelila je EU kroz IPA projekt Nasilje ostavlja tragove- zvoni za nenasilje! Centra za mirovne studije.</p>

ZAKLJUČAK

32

Kada je riječ o nasilju, odnosno odluci za nenasilje, nužno je govoriti s dozom ozbiljnosti koja je primjerena toj temi. No, kada djeci o tome govore samo odrasli, često se dođe u poziciju da to iznimno važno područje biva shvaćeno kao “još nešto što se mora”, kako od strane djece, tako i od strane učitelja. Zato je važno dati djeci priliku za izražavanje onoga što misle i osjećaju. Može se učiniti i korak dalje: obučiti ih kako svoje znanje i iskustvo prenijeti drugima. Tada proces poučavanja, oplemenjen vršnjačkom pomoći postaje ishod važniji od sadržaja: možda će polaznici s vremenom zaboraviti što su učili, ali nikada neće zaboraviti kako (i s kim). To je naše iskustvo. Ono se prenijelo na školske hodnike i razvilo osjećaj solidarnosti između starijih i mlađih učenika i učinilo školu ugodnijim mjestom za sve.

Nikada ne bismo tvrdili da je naš projekt primjenjiv uvijek i svugdje. On je autentičan, volonterski projekt ljudi koji su udružili svoju kreativnost i dobru volju, a u ključnom trenutku dobili podršku na pravim mjestima, od pravih ljudi. Prije svega dviju ravnateljica, učenika, dragih i za suradnju otvorenih kolegica, a potom i od onih koji su imali priliku čuti za projekt na

različitim edukacijama, treninzima, stručnim sastancima – jer mi smo o *Miriteljima* rado govorili i - još se nismo umorili. Možda je to zbog zaraznog širenja pozitivne energije koja se događa kada djeca i odrasli zajedno rade stvari u koje zaista vjeruju.

Neki od ljudi koji su prepoznali tu energiju rade u Centru za mirovne studije. Zahvaljujući njima, i projektu *Nasilje ostavlja tragove – zvoni za nenasilje!*, koji se financira sredstvima Europske Unije, ova se brošura nalazi u vašim rukama. Zahvalni smo i radosni zbog toga!

Hedi Blašković Babić,
Nataša Šepić-Adamec i Dubravka Uroda

U Kastvu, 2014.

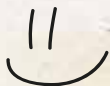

PLAKAT O OBRIH

ODLUKA:

TUČNJAVA NIJE POTREBNA!
(U ŽIVOTU)

RUGANJE NIJE LIJEPO!!

JA SE NE ŽELIM SVADATI

SVADA NIJE POTREBNA NEGO
MOLIM, HVALA, IZVOLI, OPROSTI

ŽELIM BITI MIRITELJ!!!!

Europska unija

Ovaj projekt je financiran sredstvima EU

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA UDRUGE

Ovaj projekt sufinancira Ured Vlade
Republike Hrvatske za udruge

Za sadržaj je isključivo odgovoran Centar za mirovne studije i ne može se smatrati službenim stavom Europske unije i Ureda Vlade Republike Hrvatske za udruge.

IPA 2010 Potpora naporima organizacija civilnog društva za prevenciju nasilja među mladima i djecom te za njegovanje volonterstva među mladima

CMS

CENTAR ZA MIROVNE STUDIJE

OSNOVNA ŠKOLA
Milan
Brozović

Kašlav